

Journal of Children's LITERATURE & LANGUAGE EDUCATION

A Resource Recommendation for Solving the Problem of Peer Bullying within the Framework of the Problem-Focused Children's Literature Approach: "Miracle"

Rukiye EVLER*, Erol AKSOY**

Abstract. Children's literature; it is a literature that has the function of both educating and entertaining, and is aimed at the child's feelings, thoughts, interests, dreams and wishes, according to the child's age and level, in line with the principles of suitability for the child. In this sense, children's literature is effective in children's formation of self and identity. In addition, it creates areas of experience for children with the approaches used. One of these approaches, the problem-oriented children's literature approach, aims to provide children with the ability to deal with some problems they may encounter in real life through books. This approach; It deals with themes such as death, separation, divorce, war, racism, peer bullying, sexual abuse, substance addiction, terrorism and immigration. Peer bullying, which is one of these themes and has come to the fore frequently in our country in recent years, is a type of aggression that results in one or more students deliberately and constantly disturbing students who are weaker than themselves, and the victim is unable to protect himself. In this context, this study examined whether R. J. Palacio's work "Miracle" is a resource that can be used to solve the problem of peer bullying. Study; It is qualitative research and the data was collected by document analysis and the data obtained was analyzed by content analysis. As a result, it has been determined that the examined work called "Miracle" is a resource that can be used to solve the problem of peer bullying.

Keywords: Children's literature, problem-oriented approach, peer bullying.

How to cite: Evler, R., & Aksoy, E. (2025). Sorun odaklı çocuk edebiyatı yaklaşımı çerçevesinde akran zorbalığı sorunun çözmede bir kaynak önerisi: "Mucize". *Journal of Children's Literature and Language Education*, 8(1), 43-61.

* Erciyes University, Institute of Educational Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education, Kayseri, Turkey; rukiye.evler@gmail.com

** Erciyes University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Kayseri, Turkey; erol@erciyes.edu.tr

Sorun Odaklı Çocuk Edebiyatı Yaklaşımı Çerçevesinde Akran Zorbalığı Sorununu Çözmede Bir Kaynak Önerisi: “Mucize”

Rukiye EVLER*, Erol AKSOY**

Öz. Çocuk edebiyatı; çocuğun yaş ve seviyesine göre, çocuğa görelilik ilkeleri doğrultusunda onların duygu, düşünce, ilgi, hayal ve isteklerine yönelik ortaya konulan hem eğitime hem de eğlendirme işlevi olan bir edebiyattır. Bu anlamda çocuk edebiyatı, çocukların benlik ve kimlik oluşturmada etkilidir. Bunun yanında kullanılan yaklaşımlarla çocuklar için tecrübe alanları oluşturmaktadır. İşte bu yaklaşımlardan biri olan sorun odaklı çocuk edebiyatı yaklaşımı, çocuklara gerçek hayatta karşılaşabilecekleri kimi sorunlarla baş edebilme becerisini kitaplar aracılığı ile kazandırmayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım; ölüm, ayrılık, boşanma, savaş, ırkçılık, akran zorbalığı, cinsel istismar, madde bağımlılığı, terörizm ve göç gibi temaları ele almaktadır. Bu temalardan biri olan ve son yıllarda ülkemizde sıkça gündeme gelen akran zorbalığı, bir veya birden çok öğrencinin, kendilerinden daha güçsüz öğrencileri, kasıtlı ve sürekli olarak rahatsız etmesiyle sonuçlanan, kurbanın kendisini koruyamayacak durumda olduğu bir saldırganlık türüdür. İşte bu bağlamda, bu çalışmada R. J. Palacio’nun “Mucize” adlı eserinin akran zorbalığı problemini çözmede yararlanabilecek bir kaynak olup olmadığı incelenmiştir. Çalışma; nitel bir araştırma olup veriler doküman analiziyle toplanmış ve elde edilen veriler içerik analiziyle analiz edilmiştir. Sonuç olarak incelenen “Mucize” adlı eserin akran zorbalığı problemini çözmede kullanılabilecek nitelikte bir kaynak olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Çocuk edebiyatı, sorun odaklı yaklaşım, akran zorbalığı.

* Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kayseri, Türkiye; rukiye.evler@gmail.com

** Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Kayseri, Türkiye; erol@erciyes.edu.tr

1. Giriş

Çocuklar bilişsel, duyuşsal, dilsel ve ruhsal olarak yetişkinlerden farklı bireylerdir. Çocukların bakış açıları, beklentileri ve ihtiyaçları da yetişkinlerden farklıdır. Bu ise ancak 18. yüzyıla gelindiğinde fark edilmeye başlamıştır (Erkut vd., 2017). Bu durum, edebiyat çevrelerinde çocuklara yönelik bir edebiyatın gerekliliğinin de tartışılmasını beraberinde getirmiştir. Peki, nedir çocuk edebiyatı? Çerçevesi nedir? Bu alanda eser veren yazar ve şairler neyi amaçlamaktadır? Temizyürek vd. (2016), çocuk edebiyatının çocukların hayallerine, duygularına, duyarlıklarına ve zevklerine katkıda bulunan çocuksu bir edebiyat olduğunu belirtmektedir. Şirin’e (2007) göre ise çocuk edebiyatı bir geçiş dönemi edebiyatıdır. Ona göre bu edebiyat, bu geçiş dönemi içerisinde çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği ilkeleri doğrultusunda çocuğun dünyasına seslenmektedir. Aynı zamanda çocukta okuma kültürü ile kültürel ve sanatsal bir duyarlılık oluşturup onu geleceğe hazırlamaktadır. Bu manada çocuk edebiyatı eğlendirerek öğretirken çocukları hayata hazırlamaktadır.

Edebiyat mutlaka içinde vücut bulduğu toplumun kültüründen beslenmektedir. Bu sebeple de öğrenmenin ve aynı zamanda kimlik oluşturma sürecinin en önemli safhalarından olan çocukluk döneminde güzel sanatların bir dalı olan edebiyattan yararlanılması çocukların bireysel, toplumsal ve kültürel gelişimlerini olumlu yönde etkileyecektir (Sever, 2010). Bunun yanında çocuk edebiyatı, çocukların benlik ve kimlik oluşturmada etkilidir. Çocuklara; öz güven, öz denetim, öz yeterlik, özdeşim, duyarlılık gibi duygu ve becerilerini geliştirme olanağı sunması ve çocukların düş ile gerçek dünyaları arasında köprü oluşturmaları, onların duygu ve düşünce dünyalarına kapı aralaması çocuk edebiyatının temel işlevlerindendir (Tunagür, 2021). Çocuk edebiyatı aynı zamanda çocukların kitapları ve okumayı sevmelerinde, okuma kültürü oluşturmalarında ve bu sayede onların hayal güçlerini destekleyerek yeni bakış açıları kazanmalarında oldukça önemlidir (Duran ve Can, 2021). Başka bir deyişle çocuk edebiyatı ürünleri, çocukların kitaplara karşı olan ilgilerini ve düşüncelerini pozitif olarak etkiler; kitapları sevdirmeye ve okuma alışkanlığı kazandırmaya yardımcı olur ve onların hayal güçlerini geliştirmesi noktasında büyük öneme sahiptir. Bunun yanında Duran ve Can’a (2021) göre farklı ülke ve kültürlerle yönelik çeşitli kitaplarla tanışan çocuklar; farklı coğrafyalarda yaşayan insanların yaşamlarının nasıl olduğunu anlayabilmektedir. Böylece empati kurma becerileri gelişmektedir. Bunun yanında nitelikli edebiyat eserlerinin düzenli olarak okunması, küçük çocuklarda dil gelişimini desteklemektedir. Çocuk edebiyatı ürünleri çocukların yazma becerisinin gelişiminde de etkilidir. Çocuklar, okuma veya dinleme yoluyla bağ kurdukları edebiyat eserlerini model alarak kendi konuşma ve yazma stillerini geliştirmektedirler (s.18).

Farklı türlerdeki çocuk edebiyatı ürünleri, çocukların sözcük dağarcığını geliştirmeye yardımcı olur. Çocukların görsel ve işitsel becerilerinin geliştirilmesi noktasında da sesli, müzikli ve resimli hikâyelerin okunması önemli ve etkilidir. Yapılan araştırmalara göre çocuk edebiyatı; üniversitelerde çocuk edebiyatı dersi veren öğretim elemanlarına göre bilişsel,

duyuşsal ve dil gelişimine olumlu katkılar yapmakta, ahlaki gelişimi desteklemekte, estetik duyarlılık kazandırmakta, eğlendirerek eğitmekte, kılavuzluk yapmakta, hayal gücünü, yaratıcılığı, sorun çözme becerilerini ve empatik düşünme becerisini geliştirmekte, eleştirel düşünmeye teşvik etmekte, kültürün içselleştirilmesini sağlamakta, evrensel değerler edinmeyi, insan hakları ve demokrasi kültürünün içselleştirilmesini sağlamaktadır (Akkaya ve Geçgel, 2023).

Çocuk edebiyatı yazarlarının eserlerini kaleme alırken hedef kitlelerine göre çeşitli yaklaşımlar benimsedikleri görülmektedir. Gerçekçi yaklaşım, fantastik yaklaşım, otoriter yaklaşım bunlardan bazılarıdır. Çocuk edebiyatında özellikle modernleşen şehir kültürünün yaygınlaşmasıyla, değişen dünya, yeni durum ve yaşam şartlarıyla birlikte çeşitli çocuk edebiyatı yaklaşımları ortaya çıkmıştır. İşte sorun odaklı çocuk edebiyatı yaklaşımı da bu bunlardan biridir.

1.1. Sorun Odaklı Çocuk Edebiyatı Yaklaşımı

Önceden çocukları güncel meselelerin uzağında tutarak koruma içgüdüğü zamanla yerini, kendisine ve çevresine dair farkındalığı gelişmiş, çoklu uyaranlarla öğrenmeye dair merak içgüdüğü artmış, merak ettikleri ya da maruz kaldıkları güncel meselelerle karşı karşıya gelen çocuklara bırakmıştır. Bu da çocuk kitaplarının sorun odaklı çocuk edebiyatı şeklinde bir yaklaşımla ele alınmasını beraberinde getirmiştir (Kapusızoğlu ve Baş, 2023). Çocuğa ve çocukluğa bakış açısının zamanla değişimi çocuk edebiyatı eserlerinde ele alınan konuların çeşitlenmesini sağlamış, yenilikçi çocuk edebiyatı eserlerinde sorun odaklı temalar kendisine yer bulmaya başlamıştır (Çağlar, 2022). Bu bağlamda gelişen sorun odaklı çocuk edebiyatı yaklaşımı, çocukların okudukları kitaplarda bazı sorunlarla karşılaşması ve bu sorunlarla baş edebilme becerisini kitaplar aracılığı ile kazandığı bir yaklaşım olarak tanımlanabilir.

Dilidüzgün'e (2018) göre sorun odaklı çocuk edebiyatı yaklaşımı sayesinde çocukların anlam veremedikleri veya doğrudan doğruya iletişim kuramadıkları bazı durumların edebiyat vasıtasıyla onların dünyalarında yer bulması amaçlanmaktadır. Başka bir deyişle sorun odaklı çocuk edebiyatı yaklaşımında amaç, çocukların anlamakta zorlandığı, kavrayamadığı bazı durumları kitaplar yardımıyla onlara açıklamak ve onların bu durumlar hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayarak onlarla başa çıkabilmelerine yardım etmektir. Çağlar'a (2022) göre ise sorun odaklı çocuk edebiyatı eserleri çocuk okuru, çevresinde olup bitenlerden haberdar etme, onların empati kurmasını sağlama, onlara tecrübe kazandırma ve benzer deneyimleri yaşayan çocukları bir paylaşım ortamında buluşturarak ortak hislerini duyurma, onları duygusal olarak güçlendirme amaçlarını taşımaktadır. Bu yaklaşımda ölüm, ayrılık, boşanma, savaş, ırkçılık, şiddet, akran zorbalığı, cinsel istismar, hastalık, engellilik, madde bağımlılığı, dijital bağımlılık, terörizm, göç gibi sorunlar öne çıkarılarak hem bu sorunlarla karşılaşan çocukların onlarla başa çıkabilmesi hem de bu sorunlarla karşılaşma olasılığı bulunan çocuklarla ilgili önleyici çalışmalar yapılması amaçlanır. İşte bu yaklaşımın ele aldığı konulardan biri de akran zorbalığıdır.

1.2. Akran Zorbalığı Nedir?

Zorbalık; güçlü bir kişinin kendinden daha güçsüz olan bir kişiye fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak baskı yapma ya da zarar verme amacıyla uyguladığı söz veya eylemlerdir. Zorba davranışlar; bir kişi hakkında asılsız ya da hoş olmayan dedikodular yapma, iftira atma, onurunu kırma, imalı konuşma, tehdit etme, hakaret etme, dışlama gibi davranışlardan; fiziksel olarak vurma, eşyalarına zarar verme, haraç kesmeye kadar uzanan davranış türlerini içerebilir. Yani zorba davranışın derecesi sözel olandan fiziksel yaralamaya kadar değişmektedir (Gökler, 2009). Akran zorbalığı ise zorbalığın bir alt türüdür. Olweus’a göre (1993) akran zorbalığı bir öğrencinin bir veya daha fazla öğrenci tarafından tekrar eden biçimde olumsuz davranışlara (fiziksel, sözel ve/veya psikolojik) maruz kalmasıdır. Pişkin (2002), akran zorbalığını bir veya daha çok öğrencinin, kendilerinden daha güçsüz öğrencilere saldırganca muamele edip onları istemli ve sürekli olarak rahatsız etmesi olarak tanımlamaktadır. Öztürk’e (2019) göre akran zorbalığı ise bir süreklilik içerisinde ve bilinçli bir şekilde kişileri psikolojik, akademik ve ruhsal olmak üzere pek çok yönden olumsuz olarak etkileyen, akran grupları arasında görülen saldırgan davranışlar bütünüdür. Bu bağlamda akran zorbalığı, bir kişinin kendinden güçsüz akranına kasıtlı ve sürekli olarak uyguladığı fiziksel, psikolojik ya da sözel şiddettir, şeklinde tanımlanabilir.

Akran zorbalığı eyleminde zorba ve kurban, birtakım karakteristik özellikler taşımaktadır. Bu tür eylemlerde zorba olarak nitelenen kişiler genellikle öfkeli, saldırgan, empatiden yoksun, okul başarıları düşük; buna karşılık kendilerine saygı düzeyleri yüksek ve dışadönük tiplerken; kurban olarak nitelenenler depresyon hâlinde ve kaygılı, özbenlik saygıları düşük, çekingen, utangaç ve mutsuz, fiziki olarak ise zayıf çocuklardır (Yılmaz ve Destegüloğlu, 2021). Zorbaların şiddete karşı eğilimleri olduğu, empati kurma becerilerinin düşük düzeyde olduğu, daha kolay arkadaş edinebilen sosyal kişiler olduğu söylenebilir. Kurbanlar için ise özsaygıları düşük, hassas ve asosyal kişiler olduğu yorumları yapılabilir. Ayrıca zorbaların genelde popüler kişiler olduğu ve kurbanların da popüler olmayan kişiler olduğu da söylenebilir.

Gökler’e (2009) göre zorbalık türleri duygusal ve psikolojik zorbalık, fiziksel zorbalık ve sözel zorbalık olarak üçe ayrılmaktadır: Psikolojik zorbalık; bir kişi hakkında dedikodu yapma ve yayma, onu arkadaş ortamlarındaki iletişimden, birlikteliklerden ve oyun gibi faaliyetlerden dışlama vb. davranışları içermektedir. Sözel zorbalık; bir kişiye lakap takma, onu tehdit etme veya ona gözdağı verme vb. davranışları içermektedir. Daha çok sözcüklerle kurbanlar incitilir ve küçük düşürülür. Fiziksel zorbalık ise vurma, tekme atma, itme gibi doğrudan zorbalık, şiddet olan davranışları içermektedir. Öztürk (2019) ise zorbalık türlerini sözel zorbalık, fiziksel zorbalık, duygusal zorbalık, başkasına ait bir şeyi alma zorbalığı, saklama zorbalığı, ırkçı zorbalık, davranış zorbalığı, bozucu zorbalık ve cinsel zorbalık olarak dokuz türde incelemiştir. Günümüzde siber zorbalık olarak adlandırılan bir zorbalık türü daha ortaya çıkmıştır. Bu zorbalık türü sosyal medya ortamında gerçekleştirilen zorbalıktır. Görüldüğü gibi, bir davranışın zorbalık olması için sadece fiziksel olması gerekmez. Sözel, psikolojik ve duygusal olarak da zorbalık yapılabilmektedir. Burada önemli olan davranışın kişiye çeşitli

yönlerden zarar veriyor olmasıdır. Bir davranışın zorba bir davranış olarak kabul edilebilmesi için ise üç temel kıstası taşıyor olması gerekmektedir (Olweus, 1999; akt: Pişkin, 2002):

- Kasıtlı biçimde zarar vermek için yapılan saldırgan davranışlar olmalı, yani davranışlar bilinçli bir şekilde yapılmalı ve saldırgan olmalı,
- Sürekli olmalı, yani zorba olarak nitelenen kişi bu tür davranışları devamlı olarak yapmalı,
- Zorba ve kurban, güç bakımından eşit olmamalıdır. Yani kurban, çaresiz ve kendisini savunamayacak durumda olmalıdır.

İşte bu zorbalık türlerinden biri olan akran zorbalığı, sorun odaklı çocuk edebiyatının bir teması ve günümüzün de büyük problemlerinden birisidir. Çocukların kitaplar aracılığıyla akran zorbalığıyla baş edebilmeleri, akran zorbalığının çözümüne yönelik stratejiler geliştirebilmeleri ve bu zorbalıkla ilgili farkındalık sağlayabilmeleri düşünülmektedir. Freeman (2014) da okul öncesi çocuk kitaplarının zorbalığı önlemede bir materyal olarak kullanılabileceğini ve bu yaş grubundaki çocukların çocuk edebiyatı metinleri vasıtasıyla zorba davranışlarla nasıl başa çıkılabileceğini daha iyi anlayacaklarını ifade etmiştir (akt: Yılmaz ve Destegüloğlu, 2021). İşte bu bağlamda, bu çalışmada R. J. Palacio'nun "Mucize" isimli eserinin akran zorbalığı problemini çözmede yararlanabilecek bir kaynak olup olmadığı irdelenecektir.

1.3. R. J. Palacio kimdir?

Raquel Jaramillo Palacio, 13 Temmuz 1963 yılında Kolombiyalı göçmen bir ailenin çocuğu olarak New York'ta doğan Amerikalı bir yazar ve grafik tasarımcısıdır. Kariyerine kitap kapakları tasarlayarak illüstratör olarak başlamıştır. İlk kitaplarını Raquel Jaramillo adıyla resimlemiştir. Çalışmada doküman olarak kullanılan *Mucize (Wonder)* isimli kitabı New York Times'ın En Çok Satanlar listesinde yer almış ve Texas Bluebonnet Ödülü ana listesinde bulunmuştur. *Mucize* ayrıca, 2013'te Christopher Ödülü'nü; 2014 yılında Maine Öğrenci Kitap Ödülü'nü, Dorothy Canfield Fisher Çocuk Kitabı Ödülü'nü, Bluestem ve Caudill Ödüllerini; 2015'te Mark Twain Ödülü'nü, Nene Ödülü'nü, Young Hoosier Kitap Ödülü'nü ve Küçük Genç Okuyucuların Seçimi Ödülü'nü kazanmıştır. Yazarın *Mucize*, *Mucize ve Ben*, *365 Gün Mucize*, *Hepimiz Mucizeyiz*, *Mucize ve Günlük*, *Beyaz Kuş*, *Midilli* isimli eserleri de bulunmaktadır (Wikipedia, 2025).

2. Yöntem

Çalışma, nitel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Nitel araştırmalar gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalar olarak tanımlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada araştırma modeli olarak doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda doğrudan gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda veya araştırmanın geçerliğini artırmak amacıyla, görüşme ve gözlem yöntemlerinin yanı sıra, çalışılan araştırma problemiyle ilgili yazılı ve görsel materyal ve malzemelerin araştırmaya dâhil edilmesiyle doküman incelemesi yapılabilir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Çalışmada yazılı bir materyal incelendiği için doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

2.2. Veri Toplama Süreci, Veri Toplama Aracı ve İncelenen Dokümanlar

Çalışmada veriler, R. J. Palacio’nun “Mucize” isimli kitabı incelenerek toplanmıştır. Eser, 2012 yılında kaleme alınmış, 2015 yılında Pegasus Yayıncılık tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Türkçeye çevrilen eser 334 sayfadan oluşmaktadır. Veri toplama sürecinde eser okunmuş, gerekli yerler işaretlenmiş ve kodlamalar yapılarak araştırmacılar tarafından kontrol edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Yıldırım ve Şimşek’e (2021) göre, nitel araştırmada verinin içerdiği anlamların analizi yapılmaktadır. Bu nedenle nitel veri analizi alan yazında sıklıkla “içerik analizi” olarak geçmektedir ve verinin kavramsallaştırılması ve temalar yoluyla kavramlar arasındaki anlamlı örüntülerin açıklanması şeklinde bir süreci bulunmaktadır. İçerik analiziyle kodlanan veriler üç ayrı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler alt başlıklarla bulgular kısmında sunulmuştur.

3. Bulgular

R. J. Palacio’nun “Mucize” adlı eserinde August (Auggie) isimli bir çocuk, yüzündeki fiziksel bozukluk sebebiyle okula gidememiş ve annesi ona evde eğitim vermiştir. August beşinci sınıfa geldiğinde ailesi evde verdikleri eğitimin artık yeterli olmadığını düşünerek onu okula göndermeye karar verir. Olaylar da bu şekilde başlamaktadır. İşte bu çalışmada olay örgüsü bu şekilde olan “Mucize” adlı eser, sorun odaklı çocuk edebiyatı yaklaşımı çerçevesinde incelenmiş ve eserde akranlar arasında üç çeşit zorbalık türü bulunduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen bu zorbalık türleri ise psikolojik, sözel ve fiziksel zorbalıktır.

3.1. Psikolojik Zorbalık

Psikolojik zorbalık, bir kişinin ya da bir grubun kendinden daha zayıf, güçsüz olan bir kişiye ya da gruba fiziksel güç kullanmadan veya herhangi bir söz söylemeden zarar verme amacıyla yapılan eylemlerdir. Psikolojik zorbalıkta kurban olan kişi bilinçli bir şekilde rahatsız edilir, huzursuz edilir veya manipüle edilir. Psikolojik zorbalık sonucunda kurban kendini değersiz ve kötü hisseder. Uysal ve Dinçer (2012) psikolojik zorbalığı “dolaylı zorbalık” olarak ele alır ve zorbaların kurbanlarına yönelik doğrudan fiziksel veya sözel güç kullanmadan onları

dolaylı yollarla incitmeleri şeklinde tanımlar. Kurbanın hakkında dedikodu yapma, onun gururunu incitme, onu herkesin içinde utandırma, sesini ya da davranışını taklit etme, kurbanı bakarak gülme, onu arkadaş gruplarından dışlama, tehdit etme, nefret dolu bakışlar atma, onu görmezlikten gelme, onunla yan yana oturmama, yaşça büyük olması sayesinde başkalarına iş yaptıрма, çıkarı için arkadaşlarını kullanma, günah keçisi hâline getirme, kurbanın sırrını yayma gibi davranışları bu zorbalık türü altında değerlendirir. R. J. Palacio'nun incelenen "Mucize" adlı eserinde geçen psikolojik zorbalık durumları aşağıda örnek olarak gösterilmiştir:

Okulun ilk günlerinde diğer öğrencilerin August'tan uzak durdukları görülmektedir. August, günlüğüne çocukların kendisinden sanki bir mikrop taşıyormuş gibi uzak durduklarını, yüzündeki şekil bozukluğunun bulaşıcıymış gibi davrandıklarını, yüzünü gördüklerinde şaşırma ifadesi olan sesler çıkardıklarını ve kendisini sürekli dikizlediklerini yazmıştır (Palacio, 2016). Burada, okuldaki öğrencilerin August'a karşı herhangi bir fiziksel ya da sözlü olarak zarar verme eylemi bulunmazken August'u görünüşü yüzünden dışlayıp ona yaklaşmayarak psikolojik zorbalık eylemini gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Yine öğrencilerin deney yaptıkları bir derste Tristan adlı çocuğun eli, bir anlığına August'un eline çarpmıştır. Bunun üzerine Tristan elini hızla çekmiş ve kendi deney kabı ile birlikte herkesinkini yere düşürmüştür. Tristan'ın tek isteği bir an önce laboratuvar eviyesinde elini yıkamak olmuştur. Bu anla ilgili duygularını August şu şekilde aktarmaktadır: *"Sanırım bu, Saftirik Greg'in Günlüğü'ndeki lanetli peynir gibiydi. Hikâyede, çocuklar basketbol sahasındaki küflü peynire dokunurlarsa bitlenmekten korkuyordu. Beecher Ortaokulu'nun küflü peyniri de bendim."* (Palacio, 2016, s. 81-82). Verilen örnekte August'un, Tristan'a herhangi bir şekilde zarar vermemesine rağmen Tristan'ın sanki eline bir mikrop ya da virüs bulaşmış gibi tepki vermesi ve ellerini hemen yıkamak istemesi August için psikolojik açıdan yaralayıcı olmuştur. Bu durum August için kırıcı ve üzücü bir durumdur. Bu nedenle August da bu durum karşısında kendisini lanetli peynir hikâyesindeki küflü peynire benzetmiş ve kendini küflü bir peynir gibi hissetmiştir. Bu psikolojik zorbalık eylemlerinin de August için öz güven eksikliği ve değersizlik hissi ile sonuçlandığı görülmektedir.

August ve diğer öğrenciler arasındaki olaylar bu şekilde devam ederken bir süre sonra öğrencilerin August'tan kaçmaya çalışmasının artık "Salgın" adlı bir oyuna dönüştürüldüğü görülmektedir. Bu oyuna göre *"Biri August'a yanlışlıkla dokunduğunda, Salgın'a yakalanmamak için otuz saniyede ellerini yıkamak ya da dezenfektan kullanmak zorundaymış."* (Palacio, 2016, s. 133). Görüldüğü gibi öğrencilerin August'u dışlaması hatta bu durumu aşağılayıcı ve küçük düşürücü bir şekilde "Salgın" adlı bir oyun hâline getirmeleri eserdeki psikolojik zorbalık örneklerinden biri olarak görünmektedir.

"Mucize" adlı eserde psikolojik zorbalığa sadece August uğramamakta, August'la arkadaş olan Jack ve Summer'ın da arkadaşları tarafından gruptan uzaklaştırılarak zorbalığa maruz bırakıldığı görülmektedir. Onların tek suçu August'la arkadaş olmalarıdır: *"artık çok daha fazla çocukla takılabiliyorum. Önceden, August'la birlikte olduğumda onunla da takılmaları gerekeceği için*

diğer çocuklar benimle takılmıyordu. (...) Gerçek şu ki, açıkça söylemeseler de, kimse onunla takılmak istemiyor. Herkes popüler gruba girmenin derdinde ve August o grubun en uzağındaki kişi.” (Palacio, 2016, s. 161). Burada dikkat çekici nokta akranların, güçlü ve popüler kişilerin yanında olmadığında gruptan dışlanmasıdır. Bu da psikolojik şiddetin bir örneği olarak romanda kendisini göstermektedir.

3.2. Sözel Zorbalık

Sözel zorbalık, bir kişinin ya da bir grubun kendinden daha güçsüz olan bir kişiye ya da gruba sözlü olarak kelimeleri kullanarak zarar verme amacıyla yaptığı eylemlerdir. Güçlü olan kişi, güçsüz olan kişiyi aşağılamak, küçük düşürmek ya da onurunu kırmak için bunu yapabilir. Lakap takmak, tehdit etmek, dedikodu yapmak, hakaret etmek, dalga geçmek, alay etmek vb. davranışlar sözel zorbalığa ait davranışlar içerisine girmektedir. Uysal ve Dinçer’e (2012) göre sözel zorbalık, zorbaların kurbanlarını kullandıkları sözle yıpratmasıdır ve “ad takma, kızdırma, alay etme, azarlama, bağırma, sataşma, dalga geçme, küçük düşürücü ve kötü söz söyleme, küfretme, kışkırtma, iftira atma, birisinin cinsiyeti veya bedeni ile ilgili yorum yapma” gibi davranışları içermektedir. İncelenen “Mucize” isimli eserde geçen zorbalık türlerinin çoğunun sözel zorbalık olduğu görülmektedir.

Eserde zorba karakterlerden biri olan Julian’ın August’la sürekli olarak dalga geçtiği görülmektedir ve Julian alay etmek için hiçbir fırsatı kaçırmamaktadır:

“‘En sevdiğin karakter kim?’ diye sordu Julian. O kadar da kötü biri olmayabileceğini düşünmeye başlamıştım. ‘Jango Fett.’ ‘Peki ya Darth Sidious? Ondan da hoşlanıyor musun? ... Konuşma sırası Jack’teydi ama ağzından çıkan tek bir sözü bile duymadığımı itiraf etmeliyim. Belki kimse Darth Sidious olayını anlamamıştı, belki de Julian kötü bir şey demek istememişti. Ama Yıldız Savaşları: Bölüm III – Sith’in İntikamı’nda Darth Sidious’un yüzü Sith yıldırımıyla feci şekilde yanarak bozuluyordu. Cildi buruş buruş oluyor ve yüzü de adeta eriyordu. Göz ucuyla bakınca Julian’ın da bana baktığını gördüm. Evet, ne dediğini gayet iyi biliyordu.” (Palacio, 2016, s. 53).

Örnek olarak gösterilen bu olayda zorba karakter Julian’ın asıl amacı August’un yüzü ile alay etmektir. Bir film serisindeki en sevdiği karakter yoluyla imada bulunarak kurbanın yüzünü aşağılamaya ve onu kırmaya çalışmaktadır. Zorba karakter bu davranışı bilerek ve isteyerek yapmaktadır. Julian’ın bu durumu Cadılar Bayramı’nda da devam ettirdiği görülmektedir. Cadılar Bayramı’nda herkes okula kostümleriyle gelmiştir. Julian ise eğlenceye August’a karşı bilinçli olarak Darth Sidious maskesiyle katılmıştır. Burada Julian ve arkadaşları August hakkında dedikodu yapmaktadırlar:

“Daha çok şu tanza kafa mumyalarına benziyor. Hiç onlardan gördünüz mü? Tıpkı o.’ ‘Bence de orka benziyor.’ ‘Evet, kesinlikle!’ ‘Eğer öyle görünseydim,’ dedi Julian güler gibi, ‘yemin ederim, başıma her gün çuval geçirirdim.’ ‘Bu konuda çok düşündüm,’ dedi ikinci mumya, sesi ciddiydi, ‘ve gerçekten... eğer onun gibi görünseydim sanırım kendimi öldürürdüm.’ ‘Hayır,

ciddiyim,' diye ısrar etti mumya. 'Her gün aynaya bakıp kendimi öyle görmeyi hayal bile edemiyorum. Bu çok korkunç olurdu. Tabii bir de sürekli dikizlenme olayı var.' (Palacio, 2016, s. 86-87).

August'un burada olduğu gibi *"tanza kafa mumyaları"*, *"Darth Sidious"* ve *"ork"* gibi çeşitli varlıklara benzetilmesi, aşağılanması ve onunla alay edilmesi sözel zorbalık örnekleri olarak görülmektedir.

Sözel zorbalık eylemlerinden biri de lakap takmaktır. Arkadaşlarının August'a *"fare çocuk"*, *"kertenkele surat"*, *"Freddy Krueger"*, *"zombi çocuk"*, *"E. T."*, *"tiksinç"*, *"mutant"*, *"ucube"* gibi lakaplar taktıkları görülmektedir (Palacio, 2016, s. 89-131). Bu lakaplardan *"Freddy Krueger"* bir kurgu karakterdir ve çocukları öldüren bir seri katildir (Wikipedia, 2024). Yani *"Freddy Krueger"* diyerek August'un dış görünüşüyle de dalga geçmektedirler. *"E. T."* ise, Extra-Terrestrial isimli filmin kısaltmasıdır. Bu filmde bir çocuk, E. T. lakaplı bir uzaylıyla arkadaşır. Onlara göre August da bir uzaylı gibi görülmektedir.

August'a sadece kendi okulundaki değil başka bir okuldaki yaşça büyük çocukların da *"yaratık"*, *"ork"*, *"Gollum"* gibi lakaplar takarak dalga geçtikleri görülmektedir (Palacio, 2016, s. 89-285).

Çocuklar August'a çeşitli zorbalıklar yaparken onların ebeveynlerinin bunu engellemeye çalıştıkları görülmektedir. Jack'in annesi Jack'e August ile arkadaş olmasını söyler ancak Jack, August'a hakaret ederek bunu reddeder: *"Yeni biri olması önemli değil, anne, diye cevapladım. 'O yamuk' 'Bu hiç hoş bir söz değil, Jack'...* (Palacio, 2016, s. 150). Bir süre sonra Jack hatasını anlar ve August ile arkadaş olur ancak bu sefer de diğer çocuklar August ile arkadaş olduğu için Jack'e cephe alırlar ve onun dolabına hakaretlerle dolu notlar bırakırlar: *"Hemen hemen kimse bizimle konuşuyordu ve Julian dolaplarımıza notlar bırakmaya başlamıştı. Jack'e hitaben yazılmış aptalca notlardı: Sen kokuşmuş bir peynirsin! Ve artık kimse senden hoşlanmıyor! gibi."* (Palacio, 2016, s. 227). Görüldüğü gibi zorba tipler sadece kurbanlarına zorbalık yapmamaktadırlar, bir yandan da kurban rolündeki kişilerle yakın ya da arkadaş olanlara benzer zorbalıkları yapmaktadırlar.

3.3. Fiziksel Zorbalık

Zorbalığın bir türü olan fiziksel zorbalık, bir kişinin veya bir grubun kendinden daha güçsüz olan bir kişinin bedenine yönelik bir şekilde fiziksel olarak zarar verme, incitme amacıyla yapılan davranış olarak tanımlanabilir. Isırma, itme, tekme atma, saç kesme veya çekme, dürtme, tokat veya yumruk atma, odaya kilitleme, dövme vb. davranışlar fiziksel zorbalığa ait davranışlardır. Uysal ve Dinçer'e (2012) göre fiziksel zorbalığın olması için zorba tiplerin diğer kişilere doğrudan doğruya fiziksel güç uygulamaları gerekmektedir. Bu eylemler yumruk ve tokat atma, vurma, sarsma, fırlatma, tekmeleme, çelme takma, itme, eşyalarını alma veya zarar verme, ısırma ve tükürme gibi davranışlardır. *"Mucize"* adlı eserin incelenmesi sonucunda fiziksel zorbalığa ait iki örneğe rastlanılmıştır. Bu örnekler şu şekildedir:

August’un okulu, öğrencileri her yıl birkaç günlüğüne bir doğal yaşam parkına götürmektedir. Burada doğa yürüyüşleri, at binme, film gecesi gibi çeşitli etkinlikler de yapılmaktadır. Film gecesinde August ve arkadaşı Jack, lavaboya giderler ve burada başka okulda okuyan yedinci sınıflardan birkaç öğrenciyle karşılaşırlar. August ile ilk defa karşılaşan bu çocuklar ona hakaret ederler. Bunun dışında fiziksel olarak da zarar verirler (Palacio, 2016, s. 285-286). Bu olayda başka okulda okuyan yedinci sınıf öğrencilerinin kendilerinden yaşça küçük olan August ve Jack’e saldırdıkları, onlara hakaret ve küfrettikleri, onlara karşı fiziksel güç kullandıkları, onları korkutmak ve kaçırmak için kestane fişegi bile attıkları görülmektedir.

Eserde fiziksel zorbalığa örnek olarak Jack’in yaşadıkları da verilebilir:

“Julian, Miles ve Henry şubatta birkaç kere Jack’in arkasından oyun çevirdi. Bana bir şey yapmadılar, sanırım bana ‘zorbalık’ yaparken yakalanırlarsa başlarına büyük bela açılacağını biliyorlardı. Jack’in daha kolay bir hedef olduğuna karar vermişlerdi. Bir keresinde onun spor şortunu alıp soyunma odasında ortada sıçan oynadılar. Başka bir seferinde, sınıfta yanında oturan Miles, Jack’in sırasının üstündeki çalışma kâğıdını almış ve top yapıp odanın öteki tarafındaki Julian’a atmıştı...” (Palacio, 2016, s. 228).

Örnek olarak verilen bu alıntıda kurbanın eşyalarını alma veya eşyalarına zarar verme davranışının olduğu görülmektedir. Bu davranış da fiziksel zorbalığa ait davranışlar içerisinde değerlendirilmektedir. Burada Jack, güçsüz olan tarafta yani kurban konumundadır.

Eserde akran zorbalığı türlerine örnek olabilecek bu davranışlardan sonra roman kahramanlarında bir değişim ve dönüşüm görülmektedir. Bu değişim ve dönüşümün kırılma noktası ise August ve Jack’in doğal yaşam parkında başka okul öğrencileri tarafından zorbalığa uğraması olmuştur. Hem August’un hem Jack’in kendilerinden büyük bu zorba çocuklarla mücadeleleri okuldaki tüm çocuklar tarafından saygıyla karşılanmıştır. Bütün öğrenciler bu olay karşısında August ve Jack’in yanında durmuşlardır. Daha önce August’u görünce yönünü değiştiren çocuklar ona selam vermeye, sırtını sıvazlamaya ve yumruk tokuşturmaya başlamışlardır. August artık kendini onlardan biri gibi görmektedir (Palacio, 2016, s. 294). August en baştan beri hep dışlandıktan sonra tüm okul öğrencileri tarafından artık kabullenilmiştir. Bu kabullenmeyi pekiştiren durumlardan biri de August’un hem derslerdeki başarısı hem de bütün bir yıl boyunca okulda örnek davranışlar sergilemesi nedeniyle kendisine verilen “Henry Ward Beecher Madalyası”dır. Bu özel anlamlı madalyayla aslında okul yönetimi bir yandan da August’un bütün bir yıl boyunca diğer öğrencilerin kendisine yönelttiği olumsuz söz ve davranışlara karşı nezaketi, mücadelesi, azmi ve cesaretini kutlamaktadır. August “gücünü pek çok kalbe taşımış” (Palacio, 2016, s. 323) bir öğrencidir. Ödül töreninden sonra pek çok kişi August’la fotoğraf çekirmek ister ve artık hiç kimse yüzünün onun yüzünün yanında olmasından rahatsız değildir, tam tersine sanki herkes onunla yakın olmayı istemektedir. Bu son, August’un mücadele ve azminin bir zaferidir

aslında. Burada yazar, romanın vermek istediği mesajı okuyuculara August'un annesinin ağzından verir:

“Anne? O çocuklar gibi pislikler yüzünden hep endişelenecek miyim? diye sordum. Yani mesela büyüdüğümde de hep böyle mi olacak? (...) Dünyada her zaman pislikler olacak Auggie, dedi bana bakarak. Ama ben ve baban dünyada kötüden çok, iyi insan olduğuna ve onların birbirlerini koruyup kollayacağına gerçekten inanıyoruz. Tıpkı Jack’in senin yanında olması gibi. Ve Amos’un. Ve diğer çocukların.” (Palacio, 2016, s.298).

Böylece “Mucize”, herhangi bir özelliğinden dolayı arkadaş çevresinden dışlanabilecek, türlü zorbalıklara maruz kalabilecek çocuklara verilen güçlü bir mesajla sona erer. Bu mesaj, onlara yakılan bir umut ışığıdır. O durumları yaşayan çocuklar için bir çıkış yoludur. August onlar için özdeşim kurabilecekleri, cesaret timsali harika bir örnektir. Tabi ki bu örneğin ortaya çıkmasında August'un anne ve babasının aldığı August'u okula yazdırmak gibi cesur kararın da etkisinin olduğunu söylemek gerekir. Bütün bu zorluklara göğüs germek noktasında August'un anne ve babası kararlı bir duruş sergilemiş ve bu zor süreçte hep çocuklarının yanında durmuşlardır. Bu da anne ve babalar açısından romanda verilen değerli bir mesaj olarak görünmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Akran zorbalığı çağımızın en önemli sorunlarından biridir. Sorun odaklı çocuk edebiyatının bir teması olan akran zorbalığı, kitaplar aracılığıyla çocuklara anlatılabilir ve onların bu sorunla başa çıkmalarına yardımcı olunabilir. Bu amaçla incelenen R. J. Palacio'nun “Mucize” adlı eserinin akran zorbalığı sorununu çözmede fayda sağlayacak bir kaynak olduğu değerlendirilmektedir. Eserde yüzünde doğuştan gelen şekil bozuklukları olan August'un bu görüntüsü sebebiyle arkadaşları tarafından zorbalığa maruz kalması ele alınmıştır.

İncelenen eserde psikolojik zorbalık, sözel zorbalık ve fiziksel zorbalık olarak üç zorbalık türü tespit edilmiştir. Psikolojik zorbalık türünde daha çok uzak durma ve dışlama gibi davranışların olduğu görülmüştür. Hatta bu durum, çocuklar tarafından “salgın” adlı bir oyun hâline bile getirilmiştir. Bunun sonucunda kurbanın yani August'un kendini kötü ve değersiz hissettiği görülmüştür. Sözel zorbalık türünde daha çok lakap takma, alay etme ve dalga geçme gibi davranışların olduğu tespit edilmiştir. Fiziksel zorbalık türü ise iki olayda tespit edilmiştir ve bu olaylarda itme, çekme, yumruk atma, kurbanın eşyalarını alma veya eşyalarına zarar verme gibi davranışlar dikkati çekmiştir. Akran zorbalığı konusunu ele alan başka eserlerin incelendiği araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Gündoğdu ve Altun'un (2023) yaptıkları çalışmada Christine Nöstlinger'in “Alev Saçlı Çocuk” ve Zülfü Livaneli'nin “Şapka” adlı eserleri incelenmiş ve sonuç olarak iki eserde de yer alan çocuk kahramanların sözel, fiziksel ve psikolojik zorbalığa uğradıkları görülmüştür. Karaman Kepenekçi ve Çinkır'ın (2003) yaptıkları çalışmada da okullarda öğrencilerin fiziksel zorbalık türünde en sık “itme, saç-kulak çekme”; sözel zorbalık türünde “ad takma, alay etme”; duygusal

zorbalık türünde ise en sık “*gruptan dışlama, küçük düşürme*” gibi davranışlarla karşılaştıkları ifade edilmiştir.

“Mucize” adlı eserde zorba kahramanların okulda diğer çocuklar arasında popüler oldukları ya da kurbanlarından yaşça büyük kişiler oldukları tespit edilmiştir. Literatüre bakıldığında Gökler’e (2009) göre zorbalar, akranlarına yönelik saldırgan, tepkisel, otokontrol, kaygı ve empati düzeyleri düşük, genelde popüler kişilerden oluşmaktadır. Uysal ve Dinçer’e (2012) göre kurbanlar, genelde fiziksel açıdan cılız, çok şişman, uzun, kısa, büyük ayaklı, kepçe kulaklı, öğrenme güçlüğü, fiziksel engeli veya özel gereksinimi olan kişiler olmaktadır. Ayrıca popüler veya yetenekli olmayan kimi çocuklar da zorbalığa maruz kalmaktadır. Eserde esas kurban ve eserin başkahramanı olan August ile birlikte onunla arkadaş olan bazı çocukların da zorbalığa maruz kaldığı tespit edilmiştir. Eserin sonunda ise zorba çocukların yaptıklarının yanlış bir davranış olduğunu fark ettikleri ve hatalarını anladıkları, kurbanlarla aralarını düzelterip onlara yardım ederek onlarla arkadaş oldukları görülmüştür. Kötüden iyiye giden düzlemdeki bu değişim ve dönüşüm ise eserin vermek istediği mesaj açısından olumlu görülmektedir. Palacio, akran gruplarından sistematik olarak dışlanan ve zorbalığa maruz kalan August’un hikâyesini okuyucuyla buluşturarak bu sorunu yaşayan çocuklar için bir tecrübe alanı yaratmıştır. Bu anlamda eser, çocuğa hayatı göstermektedir. Karşılaşılabilecek yeni ve farklı durumlar karşısında neler yapılabileceği ve bireysel farklılıklara karşı anlayışlı, saygılı ve hoşgörülü olunması gerektiği mesaj olarak verilmektedir. Böylece bu gibi sorunları yaşayan çocukların kaygılarına kurgusal dünyada cevaplar oluşturup çözümler üreterek o çocukların bakış açıları genişletilmektedir. Eserin başkahramanı ve asıl kurban olan August’un kendisine karşı gösterilen her türlü zorbalığa karşı cesurca savaşması, mücadele etmesi, pes etmemesi, çalışkanlığı ve örnek davranışları bu durumları yaşayabilecek çocuklar için önemli mesajlar olarak dikkati çekmektedir. Bu noktada August, özdeşim kurulabilecek bir karakter örneği sergilemektedir. Böylece elde edilen veriler, “Mucize” adlı eserin öğretmenler ve ebeveynler tarafından akran zorbalığı konusunda empati duygusu ekseninde önleyici ve iyileştirici bir araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda bu çalışma ile sorun odaklı çocuk edebiyatı yaklaşımı vasıtasıyla çeşitli sorunların kitaplar aracılığıyla çocuklara tanıtılabileceği, çocukların bu sorunlarla baş edebilmelerine yardım edilebileceği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yazar Katkı Oranları

Birinci yazar çalışmanın planlanması ve alan yazın taraması sürecini gerçekleştirmiştir. Tüm yazarlar veri toplama sürecine katkı sağlamıştır. Tüm yazarlar içerik analizini gerçekleştirmiştir. Tüm yazarlar makalenin yazımına katkı sağlamış ve çalışmanın son halini okumuş ve onaylamıştır.

Çıkar Çatışma Beyanı

Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Etik Kurul İzin Bilgisi

Yazarların etik sorumlulukları başlığının 10. Maddesinde yer alan “Doküman analizi ile gerçekleştirilmiş çalışmalarda etik kurul onayına gerek yoktur.” bilgisinden hareketle araştırmanın etik kurul onay belgesi bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akkaya, A., & Geçgel, H. (2023). *Çocuk edebiyatı. Paradigma*.
- Çağlar, B. (2022). *Çocuk edebiyatına sorun odaklı yaklaşım* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş çocuk yazını: Yazın eğitime atılan ilk adım*. Morpa Kültür.
- Duran, E., & Can, B. (2021). Kavramsal olarak çocuk edebiyatı. A. Şahin (Ed.), *Çocuk edebiyatı içinde* (s. 1-26). Pegem Akademi.
- Erkut, Z., Balcı, S., & Yıldız, S. (2017). Tarihsel süreç içinde çocuk. *Çocuk ve Medeniyet*, 2(3), 17-28.
- Gökler, R. (2009). Okullarda akran zorbalığı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 511-537.
- Gündoğdu, B., & Altun, F. (2023). Christine Nöstlinger’in “Alev Saçlı Çocuk” ve Zülfü Livaneli’nin “Şapka” isimli eserlerinde çocukların maruz kaldıkları akran zorbalığı ve zorbalığın boyutları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (34), 956-968. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1316411>
- Kapusızoğlu, F., & Baş, B. (2023). Sorun odaklı çocuk edebiyatına farklı açılardan bakmak: genetik, metinden metine, biçimsel, dönüşümsel ve sosyokültürel eleştiri. *Turkbilig/Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 2023(46), 153-170. DOI: turkbilig.1409321
- Karaman Kepenekçi, Y., & Çinkır, Ş. (2003). Öğrenciler arası zorbalık. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 34(34), 236-253.
- Olweus, D. (1993). *Bullying at school: Understanding children's worlds*. Blackwell Publishing.
- Öztürk, H. (2019). *Ortaöğretim öğrencilerinin akran zorbalığı ilişkisinde zorba veya kurban olma durumlarını etkileyen faktörler ve okul sosyal hizmeti* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi] Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Palacio, R. J. (2016). *Mucize*. Pegasus.
- Pişkin, M. (2002). Okul zorbalığı: tanımı, türleri, ilişkili olduğu faktörler ve alınabilecek önlemler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 531-562.
- Sever, S. (2010). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış –çocuk edebiyatı nedir ne değildir?* Kök.
- Temizyürek, F., Şahbaz, N. K., & Gürel, Z. (2016). *Çocuk edebiyatı* (1. Tıpkıbasım). Pegem Akademi.
- Tunagür, M. (2021). Tarihî seyir içerisinde çocuk ve çocuk edebiyatı. M. Tunagür & M. N. Kardaş (Ed.), *Çocuk edebiyatı içinde* (s. 1-24). Pegem Akademi.
- Uysal, H., & Dinçer, Ç. (2012). Okul öncesi dönemde akran zorbalığı. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(4), 468-483.
- Wikipedia (7 Nisan 2025). R. J. Palacio. https://en.wikipedia.org/wiki/R._J._Palacio adresinden 18 Mart 2024 tarihinde alınmıştır.

Wikipedia (3 Ekim 2024). *Freddy Krueger*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Freddy_Krueger adresinden 24 Mart 2024 tarihinde alınmıştır.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Tıpkıbasım). Seçkin.

Yılmaz, O., & Destegüloğlu, B. (2021). Çocuk kitaplarında akran zorbalığı. *Milli Eğitim*, 50(230), 241-257. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.679827>

Extended Summary

1. Introduction

Children are cognitively, emotionally, linguistically and spiritually different individuals from adults. Children's perspectives, expectations and needs are also different from adults. This only began to be noticed in the 18th century. This situation has brought about a discussion in literary circles about the necessity of a literature for children. Children's literature is a literature that contributes to children's dreams, emotions, sensitivities and tastes. Children's literature is also a transition period literature. During this transition period, it prepares the child for the future by creating a reading culture as well as cultural and artistic sensitivity in the child.

It is seen that children's literature writers adopt various approaches according to their target audience while writing their works. Realistic approach, fantastic approach, authoritarian approach is some of them. Various approaches to children's literature have emerged in children's literature, especially with the spread of modernizing city culture, the changing world, new situations and living conditions. This problem-oriented children's literature approach is one of them.

The change in the perspective on children and childhood over time has led to the diversification of the topics discussed in children's literature works, and problem-oriented themes have begun to find a place in innovative children's literature works. In this context, the developing problem-oriented children's literature approach can be defined as an approach in which children encounter some problems in the books they read and gain the ability to cope with these problems through books. In this approach, problems such as death, separation, divorce, war, racism, violence, peer bullying, sexual abuse, disease, disability, substance addiction, digital addiction, terrorism, migration are highlighted so that children who encounter these problems can both cope with them and face these problems. It is aimed to carry out preventive studies for children who are likely to become infected. One of the issues this approach addresses is peer bullying. Peer bullying is the repeated exposure of a student to physical, verbal or psychological negative behavior by one or more students.

Peer bullying, one of the types of bullying, is a theme of problem-oriented children's literature and one of the biggest problems of today. It is thought that children can cope with peer bullying through books, develop strategies to solve peer bullying, and raise awareness about this bullying. Researchers state that preschool children's books can be used as materials to prevent bullying and that children in this age group will better understand how to deal with bullying behavior through children's literature texts. In this context, this study examined whether R. J. Palacio's work "Miracle" is a resource that can be used to solve the problem of peer bullying.

2. Method

The study was prepared using the qualitative research method. Qualitative research is defined as research in which qualitative data collection methods such as observation, interview and document analysis are used, and a qualitative process is followed to reveal perceptions and events in a realistic and holistic way in a natural environment.

Data in the study were collected using the document analysis method, which is one of the qualitative research methods. Data was collected by examining R. J. Palacio's book "Miracle". The work was written in 2012 and translated into Turkish by Pegasus Publishing in 2015. In qualitative research, in cases where direct observation and interview are not possible or in order to increase the validity of the research, document analysis can be carried out by including written and visual materials and materials related to the research problem being studied, in addition to interview and observation methods. Document review includes the analysis of written materials containing information about the phenomenon or cases targeted to be investigated.

The data obtained in the study were subjected to content analysis. In qualitative research, the meanings contained in the data are analyzed. For this reason, qualitative data analysis is often referred to as "content analysis" in the literature and involves a process of conceptualizing the data and explaining meaningful patterns between concepts through themes.

3. Findings, Discussion and Results

Peer bullying is one of the most important problems of our age. Peer bullying, a theme of problem-focused children's literature, can be explained to children through books and they can be helped to cope with this problem. For this purpose, R. J. Palacio's work called "Miracle" is considered to be a useful resource in solving the problem of peer bullying. In the work, August, who has congenital deformities on his face, is bullied by his friends because of his appearance.

In the work examined, three types of bullying were identified: psychological bullying, verbal bullying and physical bullying. It has been observed that psychological bullying type mostly involves behaviors such as staying away and exclusion. This situation has even been turned into a game called "epidemic" by children. As a result, it was seen that the victim, August, felt bad and worthless. It has been determined that verbal bullying type mostly includes behaviors such as name-calling, mocking and making fun. The type of physical bullying was detected in two incidents, and in these incidents, behaviors such as pushing, pulling, punching, taking or damaging the victim's belongings were noted. Similar results have been observed in studies examining other works on the subject of peer bullying.

In the work titled "Miracle", it was determined that the bully heroes were popular among other children at school or were older than their victims. It has been determined that August, who is the main victim and the protagonist of the work, and some of the children who are friends with him are also subjected to bullying. At the end of the work, it was seen that the bully children realized that what they did was wrong, understood their mistakes, and made friends

with the victims by helping them and making amends with them. This change and transformation from bad to good is seen as positive in terms of the message the work wants to give. By introducing the reader to the story of August, who was systematically excluded from his peer groups and subjected to bullying, Palacio created an experience area for children experiencing this problem. In this sense, the work shows life to the child. The message is given about what can be done in the face of new and different situations that may be encountered and that one should be understanding, respectful and tolerant towards individual differences. Thus, by creating answers and producing solutions in the fictional world to the concerns of children experiencing such problems, the perspectives of those children are expanded. The hero of the work and the main victim, August, bravely fights against all kinds of bullying, his struggle, not giving up, his diligence and exemplary behavior attract attention as important messages for children who may experience these situations. At this point, August displays an example of a character that can be identified with. Thus, the data obtained shows that the work called "Miracle" can be used by teachers and parents as a preventive and healing tool on the axis of empathy regarding peer bullying.